

Näkemyksestä menestystä

Alueelliset talousnäkymät keväällä 2011

Pohjois-Savon ELY-keskus

www.temtoimialapalvelu.fi

Alueelliset talousnäkymät keväällä 2011

Pohjois-Savon ELY-keskus

Alueelliset talousnäkymät | Jouko Nieminen
1/2011 |

TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖ
ARBETS- OCH NÄRINGSMINISTERIET
MINISTRY OF EMPLOYMENT AND THE ECONOMY

Käyntiosoite

Postiosoite

Aleksanterinkatu 4
00170 HELSINKI

PL 32
00023 VALTIONEUVOSTO

Puhelin (09) 16001
Telekopio (09) 1606 3666

Julkaisusarjan nimi ja tunnus

Alueelliset talousnäkymät

1/2011

Tekijät (toimielimestä: nimi, puheenjohtaja, sihteeri) Jouko Nieminen Kehittämispäällikkö Varsinais-Suomen ELY-keskus	Julkaisu-aika 3.3.2011	
	Toimeksiantaja(t) Työ- ja elinkeinoministeriö	
	Toimielimen asettamispäivä	
Julkaisun nimi Alueelliset talousnäkymät keväällä 2011		
Tiivistelmä <p>Katsauksessa tarkastellaan ELY-keskusalueiden ja niiden seutukuntien talouden ja työllisyyden nykytilaa ja lähiaikojen kehitysnäkymiä. Arvioinnin tuottajia ovat olleet ELY-keskukset ja muut alueelliset asiantuntijat. Katsaus laaditaan kaksi kertaa vuodessa. Tämän katsauksen arviot kuvastavat tilannetta kuluvan vuoden helmikuun puolella välissä.</p> <p>Talouden ja työllisyyden näkymät ovat lähes koko maassa odottavan myönteiset. Toteutunut kehitys on vastannut pitkälle edellisen katsauksen arvioita eli talous on kasvussa ja työttömyys laskusuunnassa. Kasvuodotukset ovat kuitenkin vielä maltilliset, mikä näkyy mm. teollisuuden investointien vähäisyytenä.</p> <p>Positiivisimmat odotukset ovat Pohjois-Karjalassa, jossa taantumasta toipuminen on nopeaa. Meriteollisuuden vaikea tilanne näkyy parhaillaan Turun seudulla ja heikentää odotuksia myös Rauman ja Porin seutukunnissa.</p> <p>Tämän hetken tilanteen arvioidaan olevan vuoden takaiseen verrattuna parempi 59 seutukunnassa ja ennallaan neljässä seutukunnassa. Turun ja Varkauden tilanteet ovat nyt heikommat kuin vuosi sitten. Seuraavan puolen vuoden kuluessa elinkeinoelämän tilanteen ennakoitaan paranevan 53 seutukunnassa ja vuoden sisällä 59 seutukunnassa. Heikkenevää kehitystä ei ennakoita missään seutukunnassa, vaikkakin uhkakuvia on matkapuhelinteollisuudessa. Nokian suunnitelmien täsmentymistä odotetaan varsinkin Oulun, Tampereen, Salon ja Helsingin seutukunnissa.</p> <p>Erityisen ripeää kehityksen ennakoitaan olevan lähiaikoina Joensuun, Pielisen-Karjalan ja Pohjois-Satakunnan seutukunnissa. Vuoden kuluessa vahvaa kehitystä on myös Kemi-Tornion, Raahan, Vaasan, Kuopion, Keuruun ja Jämsän seuduilla.</p> <p>Kaivosteollisuuden kasvu heijastelee myönteisesti monilla Itä- ja Pohjois-Suomen seuduilla. Positiivisia alueellisia vaikutuksia on kauppakeskusinvestoinneilla Kuopion, Kouvolan ja Porin seuduilla. Matkailun merkitys on kasvussa monissa Itä- ja Pohjois-Suomen seutukunnissa.</p> <p>Vaikka työttömyysaste onkin laskusuunnassa, monilla alueilla työttömyysjaksojen pitkittyminen ja rakenteellisen työttömyyden kasvu ovat huolestuttavia. Työvoiman saatavuus ei ole tällä hetkellä merkittävä ongelma lukuun ottamatta sosiaali- ja terveysalaa. Eläköitymisen ja työvoiman kysynnän piristymisen myötä työvoiman saatavuuskin heikkenee.</p> <p>TEM:n yhteyshenkilönä: Konserniohjausyksikkö / Toimialapalvelu Esa Tikkanen, puh.050 040 549 ELY-keskusten yhteyshenkilö: Jouko Nieminen, e-mail; jouko.nieminen(at)ely-keskus.fi, puh 040 770 3010</p>		
Asiasanat Seutukuntien kehitysnäkymät, aluetalous, aluekehitys, elinkeinoelämä, työllisyys		
ISSN 1799-2664	ISBN 978-952-227-501-1	
Kokonaissivumäärä 219	Kieli Suomi	Hinta -
Julkaisija Työ- ja elinkeinoministeriö	Kustantaja	

TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖ
ARBETS- OCH NÄRINGSMINISTERIET
MINISTRY OF EMPLOYMENT AND THE ECONOMY

Besöksadress

Postadress

Alexandersgatan 4
00170 HELSINGFORS

PB 32
00023 STATSRÅDET

Telefon 010 606 000
Telefax (09) 1606 2166

Publikationsseriens namn och kod

Regionala ekonomiska utsikter

1/2011

Författare Jouko Nieminen Utvecklingschef Närings-, trafik- och miljöcentralen i Egentliga Finland	Publiceringstid 3.3.2011	
	Uppdragsgivare Arbets- och näringsministeriet	
	Organets tillsättningsdatum	
Titel Regionala ekonomiska utsikter våren 2011		
Referat <p>I I översikten granskas nuläget för ekonomin och sysselsättningen samt utvecklingsutsikterna för de närmaste tiderna inom närings-, trafik- och miljöcentralernas områden och deras ekonomiska regioner. Bedömningen har gjorts av närings-, trafik- och miljöcentralerna och andra regionala experter. Översikten sammanställs två gånger per år. Be-dömningarna I denna översikt reflekterar situationen i mitten av februari i år.</p> <p>Utsikterna för ekonomin och sysselsättningen är avvaktande positiva i nästan hela landet. Den utveckling som skett har i hög grad motsvarat bedömningarna i föregående översikt, dvs. ekonomin växer och arbetslösheten avtar. Till-växtförväntningarna är dock fortsättningsvis måttliga, vilket bl.a. märks av de begränsade industriinvesteringarna.</p> <p>Mest positiva är förväntningarna i Norra Karelen, där återhämtningen från recessionen är snabb. Det svåra läget inom marinindustrin märks för närvarande i Åboregionen och det försvagar förväntningarna även i Raumo och Björ-neborgs ekonomiska regioner.</p> <p>Nuläget bedöms vara bättre än ett år tillbaka i 59 ekonomiska regioner och som förut i fyra ekonomiska regioner. Läget i Åbo och Varkaus är nu svagare än för ett år sedan. En förbättring i näringslivsläget väntas inom följande halvår i 53 ekonomiska regioner och inom ett år i 59 ekonomiska regioner. En svagare utveckling väntas inte i nå-gon ekonomisk region, även om det finns hotbilder i mobiltelefonindustrin. En precisering av Nokias planer väntas i synnerhet i Uleåborgs, Tammerfors, Salo och Helsingfors ekonomiska regioner.</p> <p>En speciellt snabb utvecklings väntas under den närmaste tiden i Joensuu, Pielinen-Karelens och Norra Satakunta ekonomiska regioner. Under året kommer utvecklingen att vara stark även i regionerna Kemi-Torneå, Brahestad, Vasa, Kuopio, Keuruu och Jämsä.</p> <p>Gruvindustrins tillväxt återspeglas positivt i många regioner i östra och norra Finland. Investeringar i affärscentrum har positiva regionala effekter i Kuopio, Kouvola och Björneborgs regioner. Turismens betydelse ökar i många eko-nomiska regioner i östra och norra Finland.</p> <p>Även om arbetslöshetsgraden är nedåtgående, är utdragna arbetslöshetsperioder och en ökad strukturell arbets-löshet oroväckande i många regioner. Tillgången på arbetskraft är inte för närvarande något större problem, för-utom inom social- och hälsovården. På grund av pensioneringar och en livigare efterfrågan på arbetskraft kommer även tillgången på arbetskraft att försvagas.</p> <p>Kontaktperson vid arbets- och näringsministeriet: Koncernstyrningsenheten/Branschjänst/Esa Tikkanen, tfn 050 040 549 Kontaktperson vid närings-, trafik- och miljöcentralen: Jouko Nieminen, e-post: jouko.nieminen(at)yely-keskus.fi, tfn 040 770 3010</p>		
Nyckelord Utvecklingsutsikterna för de ekonomiska regionerna, regional ekonomi, regionutveckling, näringsliv, sysselsättning		
ISSN 1799-2664	ISBN 978-952-227-501-1	
Sidoantal 219	Språk Finska	Pris -
Utgivare Arbets- och näringsministeriet		Förläggare

Sisällysluettelo

Saatteeksi	6
Yhteenveto	8
Pohjois-Savon ELY-keskus	13
Kuopion seutukunta.....	16
Varkauden seutukunta.....	18
Ylä-Savon seutukunta	20
Koillis-Savon seutukunta	22
Sisä-Savon seutukunta	24
Liite 1: Keskeisiä tilastotietoja, koko maa, ELY-keskukset ja seutukunnat	26

Saatteeksi

Alueelliset talousnäkökymät -katsaus on kaksi kertaa vuodessa päivitettävä julkaisu, johon on koottu ELY-keskusten ja muiden keskeisten aluekehittäjien näkemykset alueiden nykytilasta ja tulevaisuuden näkymistä. Tämän katsauksen tiedot tuotettiin tammi-helmikuussa 2011.

Alueelliset arviot ja analyysit on toteutettu ELY-keskusten johdolla. ELY-keskukset hyödynsivät arvioissaan useiden eri aluekehittäjien näkemyksiä ja arvioita. Monissa ELY-keskuksissa toteutettiin osana katsauksen laatimisprosessia aluetoimijoiden yhteinen paneeli, jossa osallistujat yhdessä pohtivat ELY-keskusalueen ja sen seutukuntien nykytilaa, tulevaisuutta ja tarvittavia toimenpiteitä.

Alueiden arvioinnissa on kolme ajankohtaa:

- 1) Arvio nykytilasta verrattuna vuoden takaiseen tilanteeseen
- 2) Tilanne 6 kk:n kuluttua verrattuna nykytilaan
- 3) Tilanne vuoden kuluttua verrattuna nykytilaan

Arviointikohteita ovat elinkeinoelämän ja yritystoiminnan kehitys, työttömyyden määrä ja rakenne sekä osaavan työvoiman saatavuus. Arviointiasteikko on viisiportainen, jossa vaihtoehdot ovat: ++ Paljon parempi, + Parempi, 0 Ennallaan/nykytasolla, - Heikompi, -- Paljon heikompi

Aluekohtaisia tulevaisuuden kehitysarvioita tulkittaessa on syytä huomioida, että alueen kehitysnäkymiä verrataan suhteessa alueen nykytilaan ja aiempaan kehitykseen. ELY-keskusaluetta tai seutukuntaa verrataan siis itseensä eikä toisiin alueisiin tai esim. koko maan keskimääräiseen kehitykseen.

ELY-keskusten vastuutahot katsauksen laatimisessa ovat olleet:

Uusimaa	projektipäällikkö Sasu Pajala
Varsinais-Suomi	työmarkkina-analyytikko Juha Pusila, erikoissuunnittelija Petri Pihlavisto
Satakunta	ylivohtaja Marja Karvonen, tutkija Merja Mannelin
Pirkanmaa	tutkimuspäällikkö Juhani Turtiainen
Häme	erikoissuunnittelija Markku Paananen
Kaakkois-Suomi	erikoistutkija Niilo Melolinna
Etelä-Savo	kehittämispäällikkö Marja Aro
Pohjois-Savo	strategiapäällikkö Juha Kaipainen
Pohjois-Karjala	strategiapäällikkö Pekka Myllynen
Keski-Suomi	kehitysjohtaja Eija Heinonen
Etelä-Pohjanmaa	erikoistutkija Timo Takala
Pohjanmaa	tutkija Jorma Höykinpuro, projektipäällikkö Olli Peltola
Pohjois-Pohjanmaa	kehittämispäällikkö Juha Levy

Kainuu strategiapäällikkö Juha Puranen
Lappi strategiapäällikkö Tuija Ohtonen, tutkija Tuula Uusipaavalniemi

Katsauksen koostamisesta on vastannut kehittämispäällikkö Jouko Nieminen Varsinais-Suomen ELY-keskuksesta.

Turussa 21.2.2011

Jouko Nieminen

Yhteenveto

Talouden ja työllisyyden näkymät ovat lähes koko maassa varsin myönteiset. Yleisesti ilmapiiriä kuvataan ”odottavan positiiviseksi”. Myönteistä kokonaiskuvaa varjostavat uutiset matkapuhelinteollisuudesta sekä meriteollisuudesta. Positiivisimmat odotukset ovat Pohjois-Karjalassa, jossa taantumasta toipuminen on nopeaa.

Elinkeinoelämän tilanne ja näkymät

Tämän hetken tilanteen arvioidaan olevan vuoden takaiseen verrattuna parempi 59 seutukunnassa ja ennallaan neljässä seutukunnassa. Turun ja Varkauden tilanne on nyt heikompi kuin vuosi sitten.

Seuraavan puolen vuoden kuluessa elinkeinoelämän tilanteen ennakoitaan paranevan 53 seutukunnassa ja vuoden sisällä 59 seutukunnassa. Heikkenevää kehitystä ei ole odotettavissa missään seutukunnassa.

Tilanteet saattavat muuttua nopeasti ja esimerkiksi Nokian suunnitelmien täsmentymistä odotetaan varsinkin Oulun, Tampereen, Salon ja Helsingin seutukunnissa. Meriteollisuuden vaikea tilanne heijastelee ennen muuta Turun, Rauman ja Porin seutukuntiin.

Erityisen ripeää kehityksen ennakoitaan olevan lähiaikoina Joensuun, Pielisen-Karjalan ja Pohjois-Satakunnan seutukunnissa. Vuoden kuluessa on vahvaa kehitystä myös Kemi-Tornion, Raahen, Vaasan, Kuopion, Keuruun ja Jämsän seuduilla.

Kaivosteollisuuden kasvu heijastelee myönteisiin arvioihin monilla Itä- ja Pohjois-Suomen seuduilla. Merkittäviä kauppakeskusinvestointeja toteutetaan Kuopion, Kouvolan ja Porin seuduilla. Matkailuun investoidaan useissa Itä-Suomen seutukunnissa.

Useissa seutukunnissa on pitkälle vietyjä investointisuunnitelmia niin tuuli- kuin bioenergian osalta.

Työttömyyden määrä ja rakenne

Työttömyys on laskenut koko maassa. Turun seutukunnassa työttömyyden lasku on ollut muuta maata hitaampaa. Vaikka työttömyysaste onkin laskusuunnassa, monilla alueilla työttömyysjaksojen pitkittyminen ja rakenteellisen työttömyyden kasvu ovat huolestuttavia.

Puolen vuoden sisällä työttömyyden helpottumista odotetaan 50 seutukunnassa ja vuoden kuluessa 52 seutukunnassa. Työttömyys nousee kesällä kausiluonteisesti mm. Tunturi-Lapissa ja muissa matkailuun tukeutuvissa seutukunnissa.

Osaavan työvoiman saatavuus

Työvoiman saatavuus ei tällä hetkellä ole merkittävä ongelma. Eläköitymisen ja työvoiman kysynnän piristymisen myötä työvoiman saatavuuskin heikkenee ja puolen vuoden kuluttua saatavuuden ennakoidaan vaikeutuneen 13 seutukunnassa ja vuoden kuluttua 40 seutukunnassa. Sosiaali- ja terveydenhoitoala pysyy edelleen työvoiman saatavuuden kannalta vaikeana alana.

Pohjois-Savo

Vuoden 2010 aikana alueella noustiin selvästi taantumasta notkahduksesta. Lähiaikojen kehitysnäkymiä tarkasteltaessa edessä näyttäisi olevan hyvin maltillisen kasvun aika.

Näköpiirissä ei ole kovin suuria alueellisia riskejä lukuun ottamatta maailmantalouden epävakautta. Positiivista kehitystä on nähtävissä läpi eri toimialojen, joskin yksittäisillä yrityksillä on edelleen vaikeuksia. Varkauden seudun tilanne on muuta Pohjois-Savoa vaikeampi.

Rakentamisen vaikutus on ollut erittäin positiivinen erityisesti Kuopion seudulla. IKEAn ja kauppakeskuksen rakentamisen aloittaminen luo positiivisen vaikutuksen koko kaupan vetovoimalle Itä-Suomen alueella.

Teollisuuden osalta näkymät ovat edelleen valoisat, sen sijaan palveluyritykset näkevät tulevaisuuden edelleen epävarmempana. Matkailualalla tilanne parani vuoden 2010 aikana.

Työttömyyden kokonaiskehitys oli viime vuonna selvästi ennakoitua positiivisempaa. Lomautukset ovat purkautuneet edelleen, mutta ne eivät ole aivan normaalisuhdanteen tasossa. Nuorten työttömyyskehitys kääntyi syksyn aikana selvästi positiiviseksi. Rakenteellisen työttömyyden haasteet ovat edelleen hyvin suuret. Työttömyys on alentunut hieman myös äkillisen rakennemuutoksen Varkauden ja Koillis-Savon seutukunnissa. Avointen työpaikkojen määrät ovat nousseet selvästi.

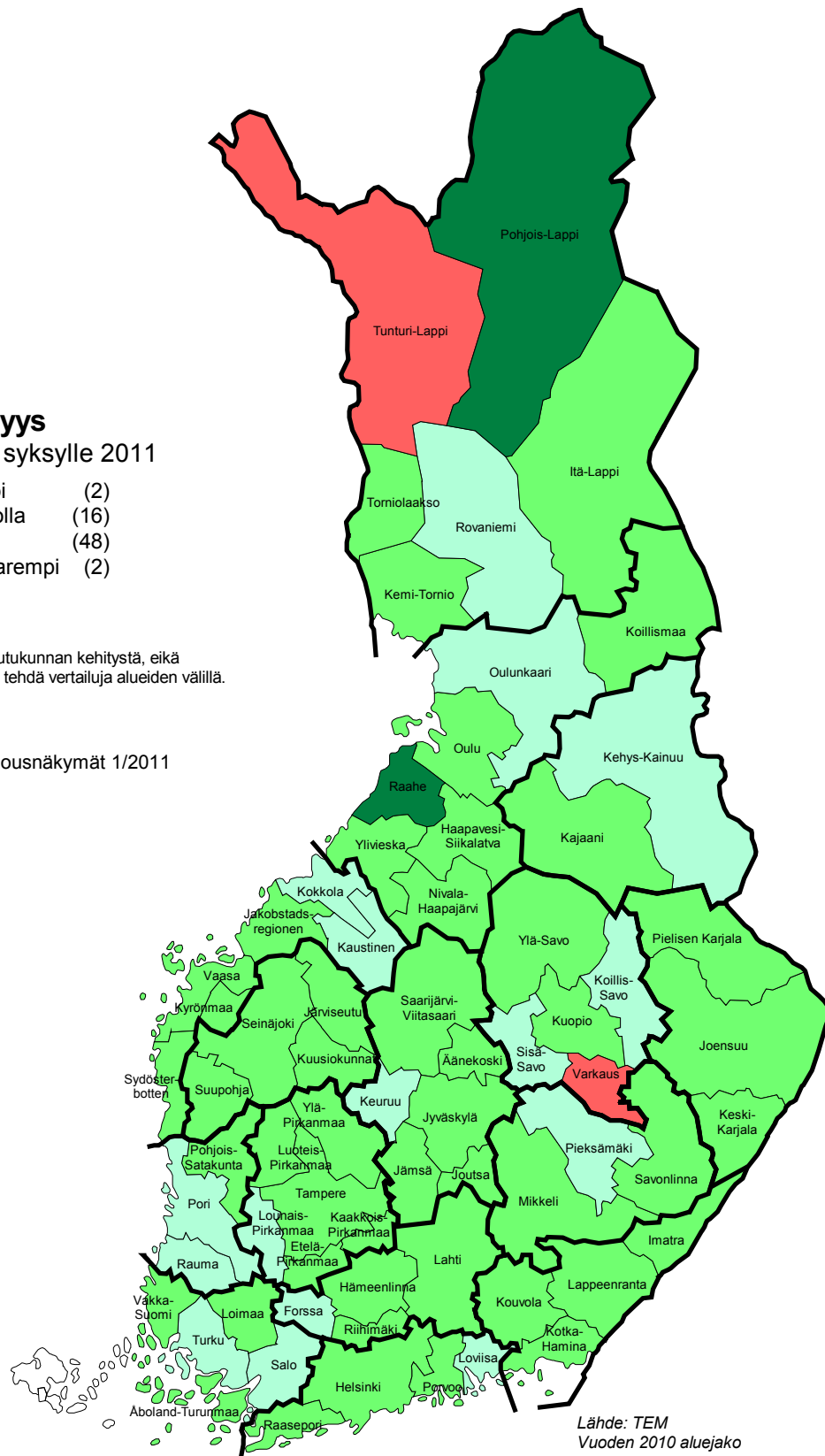
Työttömyys

odotukset syksyille 2011

Heikompi	(2)
Nykytasolla	(16)
Parempi	(48)
Paljon parempi	(2)

Kartta kuvaa seutukunnan kehitystä, eikä kartan avulla voi tehdä vertailuja alueiden välillä.

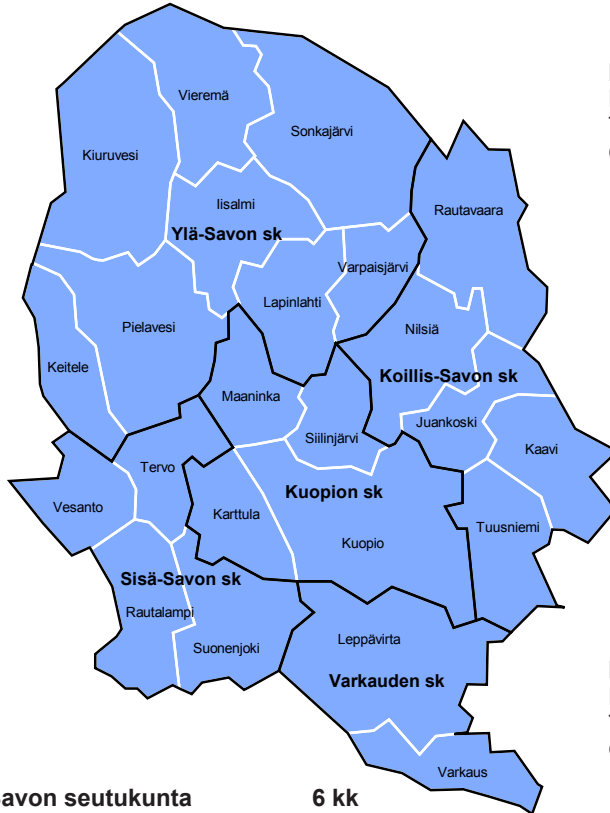
Alueelliset talousnäkymät 1/2011

Pohjois-Savon ELY-keskus

Ylä-Savon seutukunta **6 kk**
 Elinkeinoelämä ja yritystoiminta +
 Työttömyyden määrä ja rakenne +
 Osaavan työvoiman saatavuus 0

Koillis-Savon seutukunta **6 kk**
 Elinkeinoelämä ja yritystoiminta 0
 Työttömyyden määrä ja rakenne 0
 Osaavan työvoiman saatavuus 0

Sisä-Savon seutukunta **6 kk**
 Elinkeinoelämä ja yritystoiminta 0
 Työttömyyden määrä ja rakenne 0
 Osaavan työvoiman saatavuus 0

Kuopion seutukunta **6 kk**
 Elinkeinoelämä ja yritystoiminta +
 Työttömyyden määrä ja rakenne +
 Osaavan työvoiman saatavuus 0

Varkauden seutukunta **6 kk**
 Elinkeinoelämä ja yritystoiminta 0
 Työttömyyden määrä ja rakenne -
 Osaavan työvoiman saatavuus +

Pohjois-Savossa asui vuoden 2010 lopussa 247 910 asukasta. Vuoden aikana väkiluku väheni 272 henkilöllä. Vuonna 2009 Pohjois-Savossa oli 15 523 yritysten toimipaikkaa. Joulukuun 2010 lopussa työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 12,4 % ja työttömiä työnhakijoita oli 13 846.

Pohjois-Savo	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	+	+	+
Työttömyyden määrä ja rakenne	+	+	+
Osaavan työvoiman saatavuus	+	0	0
Arviointiasteikko: (++) paljon parempi, (+) parempi, (0) ennallaan, (-) heikompi, (--) paljon heikompi			

Vuoden 2010 aikana alueella noustiin selvästi taantumasta pahimmasta notkahduksesta. Lähiaikojen kehitysnäkymiä tarkasteltaessa edessä näyttäisi olevan hyvin maltillisen kasvun aika. Kasvussa ei vuonna 2010 päästy kokonaisuudessa aivan maan keskiarvon tasolle. Vientimäärät ovat nousseet vuoden 2009 loppupuolelta saakka ja erityisesti ETA-alueen ulkopuolelle vientimäärät ovat jo varsin korkealla tasolla. Näköpiirissä ei ole kovin suuria alueellisia riskejä lukuun ottamatta maailmantalouden epävakautta. Positiivista kehitystä on nähtävissä läpi eri toimialojen, joskin yksittäisillä yrityksillä on edelleen vaikeuksia.

Rakentamisen vaikutus on ollut erittäin positiivinen erityisesti Kuopion seudulla. IKEAn ja kauppakeskuksen rakentamisen aloittaminen luo positiivisen vaikutuksen koko kaupan vetovoimalle Itä-Suomen alueella.

Investointien osalta on edelleen hyvin varovaista etenemistä, pääosin keskustelujen tasolla.

Työttömyyden kokonaiskehitys vuoden 2010 aikana oli selvästi ennakoitua positiivisempaa. Lomautukset ovat purkautuneet edelleen, mutta ne eivät ole aivan normaalisuhdanteen tasossa. Yritysten tilanne vaihtelee edelleen selvästi. Yksittäisillä yrityksillä tilanne on parantunut hyvin nopeasti ja ne ovat jo lähes taantumaa edeltävällä tuotannon tasolla, suuri osa on kuitenkin tästä tahdistä jäljessä. Taantuma on aiheuttanut muutoksia ja uudelleenjärjestelyjä erilaisissa toimijaverkostoissa ja tästä syytä pieni osa yrityksistä on myös vaikeuksissa. Teollisuuden osalta näkymät ovat edelleen valoisat, sen sijaan palveluyritykset näkevät tulevaisuuden edelleen epävarmempana.

Viimeisen puolen vuoden aikana maakunnan kehitys on ollut pääsääntöisesti positiivista, rakennemuutosalueiden tilannetta lukuun ottamatta. Vaikeasta tilanteesta huolimatta työttömyys on alentunut hiukan myös äkillisen rakennemuutoksen Varkauden ja Koillis-Savon seutukunnissa. Työvoiman ikääntyminen erityisesti Kuopion seudun ulkopuolella on vaikuttanut työttömyyden laskuun valtakunnallista tasoa nopeampana.

Tilaukannat teollisissa yrityksissä ovat nousseet viimeisen puolen vuoden aikana ja näkymät ovat edelleen positiiviset. Rakentaminen Pohjois-Savossa supistui keskimääräistä vähemmän mm. suhdanteen kannalta hyvin osuneiden isojen investointien vuoksi ja tulevaisuus näyttää tasaiselta. Lähinnä kaupan alan rakentamista lukuun ottamatta investoinnit ovat vielä hyvin vähäisiä ja painottuvat ylläpitäviin ja korjausinvestointeihin. Investointisuunnitelmat ovat hiukan lisääntyneet, mutta tilanne on odottava. Vaikka taantumien vaikutukset jäivät hyvin lieviksi palvelu- ja myyntisektorilla, suhdannekuva on vielä hiukan heikko.

Osalla sisämarkkinayrityksistä tilanne on jatkunut hyvin tasaisena. Matkailualalla tilanne parani vuoden 2010 aikana. Tahkon matkailukeskuksen osalta kulunut vuosi tuottanee edelleen kasvua. Maakunnallista matkailun markkinointia ollaan vahvistamassa ja alueen kattava matkailuportaali avataan kesään mennessä. Hyvinvointi- ja sosiaalipalvelut ovat hyvässä suhdannetilanteessa.

Maataloudessa maitoalan investoinnit ovat olleet vahvoja ja uusia isoja investointeja on meneillään. Koko Pohjois-Savon tuotanto on noussut vuodessa yli 8 miljoonaa litraa ja nousee seuraavan parin vuoden aikana edelleen investointien johdosta 10–15 miljoonaa litraa.

Kokonaisnäkyvä seuraavalle puolelle vuodelle on myönteinen. Kasvu on ollut selvää, mutta varsin hidasta. Lähikuukausien näkymät näyttävät hyvin samankaltaisilta. Kasvun oletetaan olevan jatkossakin lievää. Tuotannossa ja työllisyydessä on arviolta saavutettu noin vuoden 2006 taso, kun heikoimmillaan käytiin 2005 vuoden alkupuolen tilanteessa.

Julkisen sektorin osalta tilanne näyttää hyvin haastavalta, työllisyys ja palvelumahdollisuudet heikkenevät vielä pitkään sektorin vaikean taloustilanteen vuoksi. Julkisen sektorin vaikutukset työllisyyteen ja aluetalouteen ovat Pohjois-Savossa merkittävät sen suuren suhteellisen osuuden vuoksi.

Uusia yrityksiä perustetaan edelleen kohtuullisen runsaasti ja yritysten kokonaismäärä on kasvanut edelleen runsaasta eläköitymisestä huolimatta. Jatkajia luopuville yrittäjille löytyy parhaiten suurimmilla paikkakunnilla.

Loppuvuoden 2010 työttömyyskehitys on ollut lupaavaa. Nuorten työttömyyskehitys kääntyi syksyn aikana selvästi positiiviseksi. Erityisesti ammattikoulutettujen nuorten tilanne on parantunut radikaalisti. Nuorisotyöttömyyden suurimmat haasteet liittyvät kouluttamattomuuteen ja ne keskittyvät Kuopion seudulle. Pitkäaikaistyöttömyys on ollut syyskauden ajan odotetusti voimakkaassa kasvussa. Kasvuvauhti on taittunut ja hiljentynyt, mutta rakenteellisen työttömyyden haasteet ovat edelleen hyvin suuret mm. ammattirakenteen muuttumisen ja suurten alueellisten erojen vuoksi.

Työvoiman saatavuus ei ole vielä tuotantoa rajoittava tekijä muutamaa harvaa ammattialaa lukuun ottamatta. Suurin kasvun este on riittämätön kysyntä. Lisääntyneet työvoimapolitiittiset toimenpiteet ja koulutukseen siirtymiset ovat alentaneet työttömyyttä selvästi. Työvoimareservit ovatkin normaalia työttömyyttä suuremmat voimakkaan työvoiman ulkopuolelle siirtymisen vuoksi. Avointen työpaikkojen määrät ovat nousseet jo selvästi. Vuodenvaihteen aikoihin oli selkeää volyymin kasvua myös teollisuuden ja kuljetusalan avoimissa työpaikoissa. Kevään avoimien työpaikkojen määrän ennakoidaan nousevan edelleen.

Väestökehitys on ollut parempaa kuin alueella keskimäärin tällaisessa suhdannetilanteessa. Kuopion vetovoima ylläpitää ja kiihdyttää kasvua. Pohjois-Savon muuttotappio siirtolaisuus huomioiden oli v. 2010 -43 henkeä. Muuttotappiota on pienentänyt 2000-luvun ajan mm. kasvanut maahanmuutto. Myös taantuman jälkeisen nousun vaikutukset vuoden 2010 väestötilastossa olivat yllättävän positiiviset. Perinteisesti alkavan nousun aikana muuttotappio on alueella lisääntynyt hyvin voimakkaasti. Korkea ikärakenne vähentää alueen väestöä muuttotappiota voimakkaammin.

Maakunnan viidestä seutukunnasta Varkauden seutu on edelleen äkillisen rakennemuutoksen alueena. Koillis-Savossa Tahkon matkailualueen kehitys näyttää valoisalta, mutta kartonkitehtaan jatkamisen tilanne on yhä avoin. Ylä-Savon alueella näkymät ovat selvästi positiivisimmat erityisesti vahvan vientiteollisuuden piirissä. Kuopion alueella ollaan suurten infrahankkeiden ja monipuolisen elinkeinoelämän rakenteen johdosta toiveikkaita lähivuosien suhteen. Kaupan alan voimakkaat panostukset realisoituvat lähimpien parin vuoden aikana. Myös Sisä-Savon seudulla ollaan varovaisen optimistisia hyvin taantumaa yli selvinneen elintarviketeollisuuden ja puutuoteteollisuuden piirissä.

Suhdannelanteessa on edelleen myös tämänhetkisiä arvioita heikomman kehityksen riskejä. Mahdolliset muutokset Euroopan- ja maailmantaloudessa heijastuisivat hyvin nopeasti alueen vientiyhtiöihin ja sitä kautta muuhun talouteen.

Kuopion seutukunta

Kuopio, Maaninka, Siilinjärvi

Kuopion seutukunnassa asui vuoden 2010 lopussa 121 619 asukasta. Vuoden aikana kasvua oli 650 henkilöä. Vuonna 2009 seutukunnassa oli 6 429 yritysten toimipaikkaa. Joulukuun 2010 lopussa työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 10,9 %, ja työttömiä työnhakijoita oli 6 333.

Kuopion seutukunta	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	+	+	++
Työttömyyden määrä ja rakenne	+	+	+
Osaavan työvoiman saatavuus	+	0	0
Arviointiasaiteikko: (++) paljon parempi, (+) parempi, (0) ennallaan, (-) heikompi, (--) paljon heikompi			

Yleinen tunnelma alueella

Laskusuhdanteen vaikutukset jäivät Kuopion seudulla monia vastaavansuuruisia seutukuntia lievemmäksi. Kuopion seudun monipuolinen elinkeinorakenne auttoi heikossa suhdannelanteessa. Taantumaa aikana seudulla on ollut monia yrityksiä, joilla on mennyt suhdanteista huolimatta varsin hyvin. Rakentamisen panostukset osuivat suhdanteiden kannalta erittäin hyvään ajankohtaan. Kaupan hankkeet seudulla ovat erittäin suuria ja hankkeiden vaikutukset työllisyyteen alkavat näkyä selvästi kuluvan vuoden aikana. Työttömyyden lasku on ollut hiukan hitaampaa kuin muilla alueen seutukunnilla. Elinkeinoelämän ja yritystoiminnan tilanne ja näkymät

Lomautukset Kuopion alueella ovat vähentyneet tasaisesti. Muutamilla yrityksillä on edelleen voimassa olevia ryhmälomautuksia. Kuopiossa ei ole tapahtunut merkittäviä

yksittäisiä irtisanomisia, mutta 2012 loppuun ajoitetun Atrian teurastamon lopettamisesta on päätetty. Teurastamo työllistää n. 180 henkilöä. Vientiteollisuudessa kysyntä on alkanut palautua hiljalleen normaalille tasolle. Pitkäkestoiset investoinnit kaupan alalle ovat olleet hyvin runsaita ja rakennusalan työllisyys on pysynyt tilanteeseen nähden hyvällä tasolla. Rakentamisen volyyymi on säilynyt koko ajan korkeana. Kuopion asuntorakentaminen on vilkastunut. Kuopion asuntorakentamisen taso on noin 800 asuntoa vuodessa.

Teknoliateollisuuden tilauskannat ovat Kuopiossakin vähitellen kääntyneet nousuun. Jo aiemmin toteutuneet isot investoinnit niin yritystasolla kuin myös toimintaympäristön kehittämisessä antavat uskoa siihen, että kysynnän elpyessä alalla päästään tuotannossa aiempaa korkeammalle tasolle. Yritysten investoinnit kauppaa lukuun ottamatta ovat olleet takavuosia pienempiä.

Kaupan osalta Kuopion asema Itä-Suomen merkittävimpänä keskuksena vahvistuu voimakkaasti. IKEA:n ja Ikanon kauppakeskuksen rakentaminen alkaa kevään aikana. Kauppakeskuksen tulo Matkuksen alueelle on lisännyt entisestään muiden alan toimijoiden kiinnostusta investoida Etelä-Kuopioon. Kauppakeskuksen avautuminen vuonna 2012 tulee merkittävästi lisäämään alan liikevaihtoa keräämällä ostovoimaa myös maakunnan ja myös Suomen rajojen ulkopuolelta. Samalla se antaa piristysruiskeen mm. matkailulle. Alatorihankkeen ja kävelykatujen valmistumisen myötä keskustan kilpailukyky erikoistavarakaupassa paranee entisestään. Myös julkiset investoinnit, mukaan lukien tiehankkeet (mm. Kallansillat), vaikuttavat positiivisesti vielä pitkään. Rakentamisen volyyymi tulee säilymään Kuopion alueella korkealla.

Vaikka tarkkoja lukuja ei olekaan käytettävissä, näyttää siltä, että yritysten uusperustanta on kehittynyt myönteisesti. Vuonna 2010 starttirahalla perustettiin alueelle 139 yritystä. Konkurssien määrä on ollut normaalitasolla.

Työttömyyden määrä ja rakenne

Työttömyys tulee alenemaan edelleen, mutta laskuvauhti hidastunee hieman. 10 %:n työttömyysaste kuitenkin alitettaneen vuositasolla. Atrian alasajosta saattaa seurata aikanaan pieni nousu alueen työttömyyteen, mutta muutoin seudun hyvät näkymät antavat aiheen luottaa siihen, että henkilöstön uudelleensijoittuminen onnistuu. Pitkäaikaistyöttömyys on käynyt suurimmillaan lähellä vuoden 2005 tasoa ja on nyt vajaan 1 400 henkilöä. Uhkana on pitkäaikaistyöttömyyden kasvaminen vielä kevään aikana, kasvu taittunee syksyn aikana. Vireytyvää työvoiman kysyntää on käytettävä aktiivisesti syntyneen työttömyyden purkamiseen.

Työvoiman kysyntä ja työvoiman saatavuus

Tällä hetkellä on eniten kysyntää puhelinmyyjistä, sairaanhoitajista, yrittäjistä, myyjistä ja siivoojista. Uusia työpaikkoja on avautumassa erityisesti kaupan alalle sekä sosiaali- ja terveyssektorille. Myyjien paikkoja tulee avautumaan vuoden 2012 loppuun mennessä seudulle useita satoja. Lyhyelle aikavälille ajoittuva myyjätarve on niin suuri, että siihen tulee varautua etukäteen koulutusta lisäämällä. Rakentaminen työllistää seudulla kohtuullisen hyvin.

Työvoiman saatavuudessa on ongelmia lähinnä hoiva-alalla. Erityisesti sairaanhoitajista on ajoittain pulaa, johtuen jatkuvista uusista työvoimatarpeista ja kysynnän voimakkuudesta. Hoivapalvelut kokonaisuudessaan kasvavat edelleen, joten tilanne voi edelleen vaikeutua. Puhelinmyyjien paikkoja on vaikea saada täyteen.

Varkauden seutukunta

Varkaus, Leppävirta

Varkauden seutukunnassa asui vuoden 2010 lopussa 33 331 asukasta. Vuoden aikana vähennystä oli 237 henkilöä. Vuonna 2009 seutukunnassa oli 1 869 yritysten toimipaikkaa. Joulukuun 2010 lopussa työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 15,2 %, ja työttömiä työnhakijoita oli 2 287.

Varkauden seutukunta	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	-	0	+
Työttömyyden määrä ja rakenne	-	-	0
Osaavan työvoiman saatavuus	+	+	0

Arviointiasteikko: (++) paljon parempi, (+) parempi, (0) ennallaan, (-) heikompi, (--) paljon heikompi

Yleinen tunnelma alueella

Seudun lähtötilanne oli jo taantumaa edeltävänä aikana selvästi maakunnan muita seutuja heikompi. Varkaudessa oli koettu suuria irtisanomisia jo aiemmin ja Varkauden sanomalehti- ja luettelopaperituotanto loppui kokonaan viime vuoden lopulla. Viime vuoden aikana varmistui lisäksi Leppävirralla olevan kaukolämpötekniikan valmistajan tuotannon siirtäminen ulkomaille. Varkauden seutu on nimetty äkilliseksi rakennemuutosalueeksi kuluvan vuoden loppuun saakka.

Suuret irtisanomiset ovat suurimmaksi osaksi realisoituneet ja työttömyydessä pahin alkaa olla takana. Irtisanomiset ovat antaneet negatiivista leimaa seudulle, mutta monilla alueen suurilla yrityksillä lomautukset purkautuivat nopeasti ja tilaukset ovat voimakkaassa

kasvussa. Teollisuuden elpyminen on ollut varsin hyvällä tasolla. Litium-ioniakkuja valmistava tehdas on toiminut vajaan vuoden. Lomautukset seudulla ovat purkautuneet suurimmaksi osaksi.

Maakunnan vaikein tilanne on Varkauden kaupungin alueella, jossa paperiteollisuuden viimeiset leikkaukset realisoituvat työttömyydeksi vuoden alkukuukausina. Uhkana ovat negatiiviset kerrannaisvaikutukset. Korjaavia hankkeita ja uusien yritysten etsimistä alueelle on käynnissä, mutta ratkaisut eivät vaikuttane kehitykseen tarkastelujaksolla. Pidemmillä aikajänteellä uusilta toimialoilta uskotaan löytyvän yrittäjiä seudulle.

Korkea työttömyys näkyy varovaisuutena etenkin kaupan ja palveluiden aloilla. Irtisanomisten realisoituminen työttömyydeksi on ollut pelättyä lievempää, johtuen mm. teknologiateollisuuden avautuneesta vientitilanteesta. Tilanne ei ole niin synkkä, mitä pahimmissa skenaarioissa ennustettiin.

Elinkeinoelämän ja yritystoiminnan tilanne ja näkymät

Varkauden seudulla uskotaan vientivetoisen teknologiateollisuuden, etenkin energiateknologiayritysten lupaaviin tulevaisuudennäkymiin. Tilauskannan volyymin lisäystä puoltaa ympäristöystävällisemmän energian tuottaminen, mitä osaamista Varkaudessa on.

Yritysten tilauskanta on parempi kuin vuosi sitten ja viennin uskotaan elpyvän. Tilaukset ovat lisääntymässä ja alueelle on saatu muutama suurempikin tilaus, lähinnä teknologiateollisuuteen. Investointien koot ovat yleisesti myös kasvamassa.

Uusia yrityksiä Varkaus- Leppävirta alueella perustettiin vuoden 2010 aikana 138 kappaletta. Vastaavana aikana yrityksiä puolestaan lopetettiin 104 kappaletta. Kiinnostus yrittäjyyttä kohtaan on tällä hetkellä taittumassa, ollen kuitenkin edelleen normaalivuosiä suurempaa. Uusista yrityksistä suurin osa perustetaan palvelualoille, tuotannollisille aloille vähemmän. Tämän vuoksi aloittavat yritykset ovat lähes poikkeuksetta mikroyrityksiä.

Alueelle on haettu korvaavia työpaikkoja aktiivisesti ja neuvotteluja useampien yritysten kanssa on käynnissä. Mitään suurempaa tuotantoa alueelle ei kuitenkaan lähimmän puolen vuoden aikana odoteta. Sen sijaan pienempiä yrityksiä eri toimialoilta ollaan perustamassa. Kalanjalostusteollisuutta, sähkö- ja automaatioteollisuutta sekä rakennusalan eri toimintoja ollaan käynnistämässä ja näiden uskotaan tuovan alueelle yhteensä noin 50 uutta työpaikkaa.

Työttömyyden määrä ja rakenne

Varkauden työllisyystilanne on kokonaisuudessaan heikentynyt, eikä tarkastelukaudella ole nähtävissä merkittävää kohentumista. Työllisyyden heikkeneminen ei ole kokonaisuudessaan näkynyt työttömyyden kasvuna vaan myös siirtymä työvoiman ulkopuolelle on ollut voimakasta. Varkauden seutukunnan työttömyysaste oli joulukuussa 15,2 %. Huolimatta

suurista irtisanomisista kokonaistyöttömyys seudulla on laskenut vuodessa seudulla reilulla kolmella sadalla. Alenema johtuu mittavien lomautusten päättymisestä.

Tilanne Varkaudessa on Leppävirtaa heikompi, vaikkakin Leppävirralla on enemmän lomautuksia voimassa. Työttömyyden uskotaan lähikuukausien aikana edelleen nousevan Stora Enson irtisanomisien realisoituessa. Varkauden kaupungin työttömyysaste 16,6 % on selvästi korkein koko Pohjois-Savon alueella. Nuorten työttömyystilanne on edellisvuoden vastaavaa aikaa parempi, mutta edelleen haastava ainakin Varkaudessa. Pitkäaikaistyöttömyys kasvaa edelleen, eikä taittumista ole näköpiirissä.

Työvoiman kysyntä ja työvoiman saatavuus

Seudulla avoimien työpaikkojen määrä on vuodentakaisesta lisääntynyt, mutta on edelleen selvästi jäljessä 2006–2007 tasoa. Tällä hetkellä haetaan yhteyskeskustyöntekijöitä ja paikkoja on tulossa runsaasti avoimeksi myös kevään aikana. Myös metallialalle on haettu uusia työntekijöitä, mutta toisaalta osa metallialan yrityksistä on myös lomauttanut talvikuukausiksi työntekijöitään. Puuteollisuuden erikoisosaajia ja puutarhapuolen työntekijöitä haetaan parhaillaan.

Yhteyskeskustyöntekijöiden lisäksi ei suurempia työvoiman saatavuusongelmia uskota esiintyvän. Saatavuusongelmia saattaa esiintyä muutamilla erikoisaloilla, kuten hammaslääkärit ja lääkärit.

Ylä-Savon seutukunta

Iisalmi, Keitele, Kiuruvesi, Pielavesi, Sonkajärvi, Varpaisjärvi, Vieremä

Ylä-Savon seutukunnassa asui vuoden 2010 lopussa 57 947 asukasta. Vuoden aikana vähennystä oli 406 henkilöä. Vuonna 2009 seutukunnassa oli 4 459 yritysten toimipaikkaa. Joulukuun 2010 lopussa työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 13,1 %, ja työttömiä työnhakijoita oli 3 408

Ylä-Savon seutukunta	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	+	+	+
Työttömyyden määrä ja rakenne	+	+	+
Osaavan työvoiman saatavuus	0	0	-
Arviointiasteikko: (++) paljon parempi, (+) parempi, (0) ennallaan, (-) heikompi, (--) paljon heikompi			

Yleinen tunnelma alueella

Ylä-Savolle on tyypillistä suhteellisen voimakas alkutuotanto ja väestöpohjaan nähden erittäin voimakas vientiteollisuus – ennen kaikkea metalli. Työpaikat jakaantuvat alkutuotantoon 16 %, jalostukseen 26 % ja palveluihin 32 %. Lomautukset ovat suurimmaksi osaksi purkautuneet ja muuttuneet kausiluonteisiksi. Kaiken kaikkiaan tunnelma ja ilmapiiri alueella on erittäin positiivinen. Elinkeinoelämä on selvästi vilkastumassa. Yritysten tilauskannat ovat suuremmat verrattuna vuoden takaiseen.

Elinkeinoelämän ja yritystoiminnan tilanne ja näkymät

Lähes kaikissa alueen yrityksissä tilauskanta on jatkanut kasvuaan. Toteutuneet investoinnit seudulla ovat olleet vielä vähäisiä. Uusia työpaikkoja on syntynyt kohtuullisen runsaasti mm. mekaanisessa puuteollisuudessa sekä ennestään vahvoihin teknologiateollisuuden vientiyrityksiin.

Toimialoittain tarkasteltuna vientivetoinen teknologiateollisuus on kokonaisuudessaan hyvin vahvassa nosteessa. Irtisanottuja henkilöitä on otettu takaisin töihin, lomautukset ovat purkautuneet kausiluonteisia lomautuksia lukuun ottamatta lähes kokonaan ja joissakin yrityksissä on päästy uusrekrytointeihin. Myös elintarviketeollisuudella menee seudulla vahvasti. Lapinlahdella Valio investoi erittäin voimakkaasti 100 miljoonan investoinnilla. Investointi on alueen maidonjalostuksen kannalta pitkällä aikajänteellä erityisen merkittävä. Elintarviketeollisuuden merkitys seudulle on suuri ja se vahvistaa alueen taloutta tasaisella nousuvalla volyyymilla. Kaluste- ja huonekaluteollisuudella on kapasiteettia edelleen vapaana. Kaupan kehitys on tasaista ja nousee edelleen erityisesti lisälmen ympärillä. Monilla suurimmilla iisalmelaisilla yrityksillä on täystyöllisyys. Uusia yrityksiä perustetaan entiseen tahtiin ja yritysten määrässä on lievää nettolisäystä.

Maataloudessa erittäin merkittävät investoinnit jatkuvat ja tilakoot kasvavat Ylä-Savossa edelleen. Alue on valtakunnallisesti vahva, ellei vahvin maidontuotannon keskittymä. Perusmaatalouden investoinnit ovat olleet jo aiemmin korkealla tasolla ja maatalous tulee menestymään alueella myös tulevaisuudessa. Suurimmat investoinnit ovat maitoalalla. Ylä-Savon investoinnit kattavat yli puolet koko Pohjois-Savon maatalouden investoinneista.

Työttömyyden määrä ja rakenne

Ylä-Savon seudun työttömyys oli vielä joulukuussa maakunnan toiseksi korkein. Työttömyys on alentunut kuitenkin seuduista nopeimmin. Seudun paras työllisyystilanne 2000-luvulla oli elokuussa 2008, jolloin työttömänä alueella oli 2 465 henkilöä, joista nuoria oli 323. Heikoin tilanne oli tammikuun 2010 lopussa, jolloin työttömiä ja lomautettuja oli yhteensä Ylä-Savon alueella noin 6000 henkilöä, joista oli nuoria noin 600. Joulukuun 2010 lopussa vastaavat luvut olivat Ylä-Savossa 3 408 (ei ryhmälom.) ja nuoria 419. Ryhmälomautusten piirissä on vajaa sata henkilöä ja henkilökohtaisesti lomautettuja noin 250.

Kausivaihtelun myötä kevättä ja kesää kohti työttömien määrä tulee laskemaan. Samoin nuorisotyöttömyys tulee selkeästi vielä laskemaan ja putoaa viimeistään koulujen alettua syksyllä reilusti alle 300:n. Nuorisotyöttömyys ei ole ylä-savolainen ongelma, ongelmana pikemminkin nuorten puuttuminen.

Työvoiman kysyntä ja työvoiman saatavuus

Alueen työmarkkinat toimivat vielä suhteellisen hyvin. Ikääntyneen työvoiman siirtyessä suurina joukkoina eläkkeelle ongelmaksi tulee työvoimareservien pienuus ja rakenteellinen kohtaanto-ongelma nousee haasteeksi. Tiedossa ei ole nyt varmoja suuria rekrytointeja, mutta nykyisten työttömien halua päästä töihin kuvastaa hyvin Ylä-Savon alueella viisi rekrykoulutusta, joiden avulla 80 henkilöä saa/sai pysyvän työpaikan. Hakemuksia ko. koulutuksiin tuli lähes 700.

Eläkkeelle jäävien poistumaa ei pystytä paikkaamaan työttömänä olevalla tai työmarkkinoille tulevilla henkilöillä jatkossa ennen kaikkea rakenteellisen työttömyyden vuoksi. Virrat eläköitymiseen ovat sen verran suuria, että ongelma tulee koskemaan lähes kaikkia aloja. Näkyvimmat ongelmat tulevat olemaan sosiaali- ja terveysalalla.

Avointen työpaikkojen määrät ovat nousseet eniten kaupallisella alalla. Kevään 2011 aikana parhaiten työllistänevät hoiva- ja rakennusala. Myös yhteyspalvelukeskustyyppisissä palveluissa on runsaasti työpaikkoja. Teollisuuden ja rakentamisen avoimet paikat ovat vielä selvästi huippuvuosista jäljessä. Metallialalla ensimmäiseksi ilmenee pulaa osaavista koneistajista.

Koillis-Savon seutukunta

Juankoski, Kaavi, Nilsä, Rautavaara, Tuusniemi

Koillis-Savon seutukunnassa asui vuoden 2010 lopussa 19 818 asukasta. Vuoden aikana vähennystä oli 187 henkilöä. Vuonna 2009 seutukunnassa oli 1 562 yritysten toimipaikkaa. Joulukuun 2010 lopussa työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 12,8 %, ja työttömiä työnhakijoita oli 1046.

Koillis-Savon seutukunta	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	+	0	0
Työttömyyden määrä ja rakenne	+	0	0
Osaavan työvoiman saatavuus	0	0	-
Arviointiasteikko: (++) paljon parempi, (+) parempi, (0) ennallaan, (-) heikompi, (--) paljon heikompi			

Yleinen tunnelma alueella

Koillis-Savo kuului äkillisen rakennemuutoksen alueisiin vuoden 2010 loppuun saakka. Alueen vire on hieman jakautunut ja odottavassa tilanteessa. Yleinen ilmapiiri on varovaisen optimistinen.

Elinkeinoelämän ja yritystoiminnan tilanne ja näkymät

Matkailupuoli Tahkon matkailukeskittymässä on lähtenyt selvään kasvuun, tilauskanta on hyvä ja kokous- ja yritysmatkailu kokonaisuudessaan ovat virkistyneet. Taantumien jälkeen ulkomaankauppaan perustuva matkailu on alkanut uudelleen nostaa suhteellista osuuttaan. Lähiaikojen kehitys näyttää alalla positiiviselta. Myös rakennusalan näkymät ovat kohtuulliset vaikka suuria investointeja ei olekaan tiedossa seuraavan vuoden aikana. Myös muualla kuin matkailun ympärillä investoinnit ovat varovaisia ja vähäisiä.

Kartonkitehtaan kohtalo Juankoskella on edelleen auki. Neuvotteluita jatkajasta on käyty usean eri tahon kanssa jo yli kaksi vuotta ja neuvotteluja asiasta käydään edelleen. Kartonkitehtaan koneet myydään erikseen, jos jatkajaa ei löydy. Kaavin Luikonlahden rikastamo kunnostetaan ja se aloittaa toimintansa vuonna 2012. Rikastamo tulee työllistämään noin 40 henkilöä.

Teollisuudessa, erityisesti metalliteollisuudessa tilauskanta on hyvä ja ammattitaitoisen työvoiman tarve on kasvanut. Puuteollisuudessa tilanne on paranemassa. Kaupan alalla tilanne on vakiintunut ja Nilsiässä kauppa on investoinut, tyhjiä toimitiloja ei ole juuri tarjolla. Maa- ja metsätalouden näkymät ovat hyvin stabiilit. Maatalous, maidon ja lihan tuotanto on edelleen alueen keskeinen vahvuus.

Uusia yrityksiä on syntynyt ensisijassa palveluihin, tuotannollista toimintaa on syntynyt selvästi vähemmän. Konkursseja tai toiminnan lopettamisia ei ole ollut merkittävässä määrin.

Työttömyyden määrä ja rakenne

Työttömyyden arvioidaan jatkossa vähenevän. Nuorisotyöttömyys liikkuu 10 %:n molemmin puolin, eikä sen arvioida huomattavasti nousevan, mutta myöskään huomattavaa paranemista ei ole odotettavissa.

Yli 50-vuotiaiden osuus työttömistä on ikärakenteen mukaisesti kasvussa. Koulutushalukkuutta pitäisi pystyä pitämään yllä myös tässä ikäluokassa, jotta osaavan työvoiman saatavuus voitaisiin turvata eikä työttömyyden kesto pitkittyisi.

Työvoiman kysyntä ja työvoiman saatavuus

Avointen työpaikkojen määrät ovat nousseet mm. sosiaali- ja terveys- sekä palvelualoilla. Kaivosteollisuudessa on avautumassa uusia mahdollisuuksia ja uutta työvoimaa rekrytoidaan mm. vuonna 2012 avattavaan Kaavin rikastamoon. Työhön tarvitaan mm. käyttömiehiä ja laborantteja. Ammattitaitoisen työvoiman saanti vastaamaan metallialan kysyntään on ongelmallista.

Alueella on tehty maatalouden työvoiman tarpeiden selvittelyä ja ainakin osavuotisia työpaikkoja on tarjolla. Työtehtävät vaativat monipuolista osaamista. Hoito- ja hoiva-alan työpaikkoja on alueella jatkuvasti avoinna. Matkailualalla työvoimasta on ajoittain pulaa, mutta avautuneet työpaikat ovat luoneet myös tulomuuttoa Nilsiään alueelle.

Sisä-Savon seutukunta

Rautalampi, Suonenjoki, Tervo, Vesanto

Sisä-Savon seutukunnassa asui vuoden 2010 lopussa 15 195 asukasta. Vuoden aikana vähennystä oli 92 henkilöä. Vuonna 2009 seutukunnassa oli 1204 yritysten toimipaikkaa. Joulukuun 2010 lopussa työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 12,0 %, ja työttömiä työnhakijoita oli 750.

	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	+	0	+
Työttömyyden määrä ja rakenne	+	0	0
Osaavan työvoiman saatavuus	0	0	0
Arviointiasteikko: (++) paljon parempi, (+) parempi, (0) ennallaan, (-) heikompi, (--) paljon heikompi			

Yleinen tunnelma alueella

Yleinen tilanne on melko positiivinen. Alue on pärjännyt koko taantuman ajan melko hyvin. Ainoastaan metalliteollisuudella on ollut suurempia hankaluuksia, mutta sielläkin tilanne on parantunut.

Elinkeinoelämän ja yritystoiminnan tilanne ja näkymät

Tilaukonepajojen tilauskanta on parantunut selvästi. Muun teollisuuden osalta tilanne on melko stabiili, näköpiirissä ei ole juuri kasvua, mutta ei myöskään supistumista. Elintarviketeollisuudessa on suunnitelmissa investointeja. Uusien yritysten perustanta on edellisten vuosien tasolla. Starttirahan avulla aloitti seudulla vuonna 2009 38 uutta yritystä. Seudulla on aloittamassa keväällä toimintansa myös uusi teollinen yritys.

Maataloudessa investointeja on ollut jonkin verran. Mansikanviljely on tehostunut ja elintarviketuotanto kokonaisuudessaan säilyttää asemansa ja hyvät kehitysnäkymät myös tarkastelujaksolla.

Työttömyyden määrä ja rakenne

Taantumasta toivutaan suhteellisen nopeasti, sillä seudun kokonaistyöttömyysaste nousi vain vajaat 2 prosenttiyksikköä. Vuonna 2010 saavutettiin jo lähes vuoden 2007 taso. Nuorisotyöttömyyden ja pitkäaikaistyöttömyyden osalta kehitys on ollut normaalia. Vuoden 2008 tasolle päästään kuluvan vuoden aikana. Uudet teolliset työpaikat parantavat jonkin verran työllisyystilannetta.

Työvoiman kysyntä ja työvoiman saatavuus

Työvoiman saatavuus on yleisesti ottaen kohtuullista. Puhelinmyyntityössä on tosin ollut vaikeuksia saada väkeä iltatyöhön. Eniten avoimia paikkoja on ollut avoimna sosiaali- ja terveysalalla sekä kaupallisessa työssä. Pullonkaula syntyy jälleen mansikanpoimintasesongin aikana poimintatyössä, jossa kotimaisen työvoiman osuus on suhteellisen vaatimaton. Vesannolla käynnistetään tossujen valmistus, työvoima rekrytoidaan menossa olevan koulutuksen kautta.

Liite 1: Keskeisiä tilastotietoja, koko maa, ELY-keskukset ja seutukunnat

	Toimipaikat	Henkilöstö	Aloittaneet yritykset	Työvoima *	Työttömyys-aste	Työttömät työnhakijat	Työttömät työnhakijat	Väkiluku	
	2009 lkm	2009 hlö	2010 q1-q3	2009/2008 hlö	12/2010 %	12/2010 hlö	2009-2010 muutos %	12/2010 määrä hlö	2009-2010 muutos hlö
Koko maa	352 468	1 448 299	26 029	2 677 500	10,3	269 228	-10,8	5 374 499	23 072
Uusimaa	98 418	514 270	9 207	830 000	7,1	59 000	-10,1	1 531 895	14 353
Helsinki	89 154	483 762	8 444	734 722	7,3	53 644	-9,8	1 393 462	14 036
Raaseperi	3 365	10 850	262	21 232	8,0	1 707	-21,8	44 070	-80
Porvoo	4 188	15 070	407	38 320	7,4	2816	-8,5	75 901	410
Loviisa	1 711	4 587	94	8 708	9,5	825	-4,2	18 462	-13
Varsinais-Suomi	34 416	127 019	2 407	229 000	10,3	23 572	-4,4	465 092	2 178
Turku	19 951	86 699	1 611	153 479	10,8	16 638	-1,4	309 281	2 113
Salo	5 431	19 195	324	30 854	11,1	3 431	-9,8	64 560	269
Loimaa	4 046	8 123	194	17 166	8,2	1 409	-14,1	37 104	-42
Vakka-Suomi	2 967	8 283	152	14 820	9,8	1 445	-10,5	31 456	-65
Äboland-Turunmaa	2 021	4 719	126	10 586	6,6	693	-7,4	22 691	-97
Satakunta	16 316	61 563	932	105 000	11,8	12 375	-8,7	227 039	-347
Pori	9 088	33 849	548	64 171	12,4	7 979	-5,4	137 744	14
Rauma	4 737	22 275	254	31 752	9,5	3 029	-13,1	65 682	-112
Pohjois-Satakunta	2 491	5 439	130	11 078	11,9	1 323	-16,2	23 613	-249
Pirkanmaa	30 686	129 396	2 400	238 000	11,9	28 220	-12,8	487 890	3 454
Etelä-Pirkanmaa	2 471	9 710	166	20 435	12,5	2 547	-19,1	43 190	339
Lounais-Pirkanmaa	2 514	5 962	123	12 198	7,5	917	-21,6	27 785	-24
Kaakkois-Pirkanmaa	726	1 408	32	3 589	10,3	370	1,4	7 992	-76
Luoteis-Pirkanmaa	1 542	4 007	80	7 453	10,0	742	-16,9	16 628	-122
Tampere	22 228	103 474	1 898	183 374	12,2	22 353	-11,6	366 238	3 605
Ylä-Pirkanmaa	1 931	6 243	101	11 598	11,4	1 326	-9,4	26 057	-268
Häme	24 515	91 492	1 633	174 000	12,2	21 188	-11,5	376 316	1 218
Lahti	12 927	50 633	862	96 393	12,9	12 460	-14,0	201 756	486
Riihimäki	2 904	10 207	193	22 500	9,2	2 067	-9,2	45 888	231
Hämeenlinna	5 871	21 800	418	44 681	10,1	4 512	-7,4	93 381	506
Forssa	2 813	8 851	160	16 860	12,7	2 142	-6,6	35 291	-5
Kaakkois-Suomi	18 648	73 996	1 189	142 000	13,6	19 336	-8,0	316 072	-564
Kouvola	5 861	22 253	363	44 383	12,4	5 494	-7,8	95 069	-166
Kotka-Hamina	4 928	20 682	321	40 474	13,9	5 614	-7,9	87 295	-87
Imatra	2 412	9 440	154	19 560	14,3	2 804	-9,9	43 928	-403
Lappeenranta	5 447	21 622	351	42 482	12,8	5 444	-7,2	89 780	92
Etelä-Savo	10 670	32 462	639	66 000	12,7	8 376	-10,1	154 654	-914
Mikkeli	4 985	16 150	311	33 315	11,1	3 706	-7,0	72 904	-189
Savonlinna	3 430	9 928	167	20 338	14,5	2 951	-9,7	45 527	-234
Pieksämäki	2 255	6 384	161	16 104	10,9	1 761	-17,5	36 223	-491
Pohjois-Savo	15 523	54 713	923	112 000	12,4	13 846	-12,2	247 910	-272
Kuopio	6 429	27 196	469	58 296	10,9	6 333	-7,5	121 619	650
Ylä-Savo	4 459	13 102	205	25 974	13,1	3 408	-18,9	57 947	-406
Koillis-Savo	1 562	3 493	65	8 203	12,8	1 046	-15,0	19 818	-187
Sisä-Savo	1 204	2 463	64	6 255	12,0	750	-7,6	15 195	-92
Varkaus	1 869	8 460	120	15 007	15,2	2 287	-14,1	33 331	-237
Pohjois-Karjala	9 906	32 755	609	74 000	14,7	10 838	-12,8	165 851	-111
Joensuu	6 894	24 594	468	56 712	14,0	7 911	-14,0	122 990	436
Keski-Karjala	1 519	3 821	86	8 556	14,7	1 259	-15,2	19 219	-346
Pielisen Karjala	1 493	4 340	55	9 945	16,7	1 657	-4,7	23 642	-201
Keski-Suomi	16 332	62 919	1 051	129 000	13,1	16 855	-8,9	273 642	858
Jyväskylä	9 251	41 706	703	83 882	12,9	10 812	-8,2	173 652	1 569
Joutsa	551	963	18	2 437	13,2	322	-8,3	5 884	-43
Äänekoski	1 228	5 643	71	10 507	14,6	1 529	-8,9	23 206	-8
Jämsä	1 652	5 962	99	11 448	13,8	1 580	-10,7	25 256	-282
Keuruu	832	2 292	40	5 484	12,5	687	-10,5	12 555	-121
Saarijärvi-Viitasaari	2 818	6 353	120	14 038	13,8	1 939	-11,2	33 089	-257

	Toimipaikat	Henkilöstö	Aloittaneet yritykset	Työvoima *	Työttömyysaste	Työttömät työnhakijat	Työttömät työnhakijat	Väkiluku	
								2009 lkm	2009 hlö
Koko maa	352 468	1 448 299	26 029	2 677 500	10,3	266 468	-10,8	5 374 499	23 072
Etelä-Pohjanmaa	17 197	47 199	796	89 000	9,1	8 136	-20,7	193 483	-41
Suupohja	2 414	5 647	101	11 037	10,2	1 122	-15,3	24 125	-156
Seinäjoki	10 584	31 783	523	58 600	8,8	5 164	-20,4	124 168	626
Järviseuutu	2 220	4 811	88	9 537	10,2	977	-27,1	22 326	-241
Kuusioikunnat	1 979	4 957	84	10 177	9,5	962	-19,8	22 864	-270
Pohjanmaa	18 639	64 991	1 030	118 000	7,2	8 502	-18,7	246 245	1 076
Vaasa	6 114	27 582	387	45 660	6,7	3 051	-12,2	92 777	725
Kyrönmaa	1 535	2 581	71	8 253	6,5	533	-23,1	17 589	102
Syösterbotten	2 200	4 887	78	8 592	7,0	603	-11,2	18 024	-136
Jakobstadsreg.	3 646	13 354	233	22 912	6,5	1 498	-27,7	49 536	197
Kaustinen	1 740	3 518	70	7 374	6,9	508	-27,5	16 317	-125
Kokkola	3 404	13 069	191	24 151	9,2	2 221	-15,0	52 002	313
Pohjois-Pohjanmaa	22 664	91 626	1 494	181 000	11,9	21 591	-10,9	394 956	2 846
Koillismaa	1 431	4 492	80	9 249	13,7	1 271	-11,8	20 946	-214
Nivala-Haapajärvi	2 358	5 981	114	12 799	10,8	1 377	-17,6	30 451	-225
Oulu	10 961	54 339	907	107 204	12,3	13 228	-7,4	226 400	3 349
Oulunkaari	1 367	3 492	96	9 455	15,1	1 430	-11,0	23 401	-33
Raahel	1 971	9 391	106	15 615	10,7	1 663	-20,7	34 731	-92
H.vesi-Siikalatva	1 265	3 384	46	6 556	8,9	584	-24,7	15 228	-109
Ylivieska	3 311	10 547	145	19 420	10,7	2 084	-18,2	43 799	170
Kainuu	4 542	16 110	224	37 000	14,5	5 367	-9,9	82 041	-593
Kajaani	3 105	12 045	181	26 361	13,1	3 451	-10,9	57 602	-150
Kehys-Kainuu	1 437	4 065	43	10 505	17,8	1 873	-8,1	24 439	-443
Lappi	11 415	38 453	739	83 000	13,8	11 476	-12,0	183 465	-283
Itä-Lappi	1 184	2 760	54	7 908	18,8	1 485	-9,5	18 645	-256
Kemi-Tornio	3 349	14 334	215	27 092	14,1	3 810	-12,2	60 560	-10
Pohjois-Lappi	1 258	3 271	84	7 998	11,5	916	-14,6	16 848	-118
Rovaniemi	3 508	12 790	271	30 277	12,9	3 915	-13,8	64 412	157
Torniolaakso	674	1 478	33	3 514	15,1	529	-10,5	8 705	-123
Tunturi-Lappi	1 442	3 820	82	6 806	12,0	813	-5,9	14 295	67

* Seutukuntien työvoima (15-74 -vuotiaat) on Tilastokeskuksen Työssäkäyntitilaston tieto vuodelta 2008.

* ELY-keskusten ja koko maan työvoima (15-74 -vuotiaat) on Tilastokeskuksen työvoimatutkimuksen edellisen vuoden vastaavan vuosineljänneksen tieto Työttömillä työnhakijoilla tarkoitetaan työvoimatoimistoon ilmoittautuneita työttömiä työnhakijoita sisältäen lomautetut Työttömyysaste on työttömien työnhakijoiden prosenttiosuus työvoimasta.

Väkiluku on ennakkotieto 31.12.2010, väkiluvun muutos on verrattuna tilaan 31.12.2009.

Aluejako vuoden 2010 seutukuntajaon mukainen

Lähteet:

Toimipaikat ja henkilöstö vuonna 2009. Lähde: Toimiala Online/Tilastokeskus, yritys- ja toimipaikkarekisteri

Aloittaneet yritykset vuonna 2010. Lähde: Toimiala Online/Tilastokeskus, yritys- ja toimipaikkarekisteri

Työvoima. Lähde: Tilastokeskus, työvoimatutkimus ja työssäkäyntitilasto

Työttömät työnhakijat. Lähde: TEM työnvälitystilastot

Väkiluku ennakkotieto 31.12.2010. Lähde: Tilastokeskus, väestö- ja kuolinsyylitilastot

Alueittain yrittäjien määrä ja ikärakennetilasto

Koko maa ja ELY-keskukset, pl. maatalousyrittäjät

	Yrittäjiä	yli 55 v	osuus, %
Koko maa	192 955	51 518	25,0
Uusimaa	51805	12 927	25,0
Varsinais-Suomi	18539	5 225	28,2
Satakunta	8968	2 529	28,2
Häme	14 379	3 992	27,8
Pirkanmaa	17 771	4 666	26,3
Kaakkois-Suomi	10 712	3 172	29,6
Etelä-Savo	6 667	1 927	28,9
Pohjois-Savo	8326	2 225	26,7
Pohjois-Karjala	5 920	1 662	28,1
Keski-Suomi	9776	2 582	26,4
Etelä-Pohjanmaa	8344	2 333	28,0
Pohjanmaa	8732	2 486	28,5
Pohjois-Pohjanmaa	12 269	2 922	23,8
Kainuu	2 665	719	27,0
Lappi	6 749	1 752	26,0

Lähde: Tilastokeskus, työssäkäyntitilasto 2008

www.tem.fi
www.ely-keskus.fi